

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

✉: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 958/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

55/2010. (II. 24.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **t.-i lakos panaszosok**¹ 2009. december 1-jén előterjesztett panaszát a 2010. február 24-én megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

e l u t a s í t j a.

A Testületnek a panasz elbírálására nincs hatásköre.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszosok egy folyamatban levő büntetőeljárásban fogatosított kényszerintézkedések (házkutató, lefoglalás) ténye és módja miatt 2009. december 1-jén, postai úton terjesztette elő panaszát.

I.

A panaszbeadvány szerint a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: JNSZ MRFK) Bűnügyi Főigazgatóság Gazdaságvédelmi Osztályán folyamatban levő büntetőeljárás keretében 2009. november 23-án házkutatást és lefoglalást fogatosított a rendőrség.

A megjelölt napon 8 óra 30 perc körül – amikor a panaszos férfi, aki a település polgármestere, egy bírósági idézés miatt otthonától távol volt – felfegyverzett készenléti rendőrcsapat szállta meg T. község Polgármesteri Hivatal épületét. Ezt követően pedig a panaszos nő tartózkodási helyét képező ingatlanban fogatosították azt a házkutatást, amit a panaszos férfival szemben, a T. községben található

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

irodahelyiségekre vonatkozóan rendelték el. A rendőrök pszichikai kényszer alkalmazva – a panaszos férfi védtelen, 6 hónapos állapotos felesége megtevesztésével – foganatosították a kényszerintézkedést.

A panasz szerint a rendőrök egyik helyen sem jelölték meg azokat a tárgyakat, adathordozó eszközöket vagy dolgokat, amelyeket átadni kértek. A panaszos férfi szerint nyilvánvaló, hogy ha bárki ellen is a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 252. §-a (gazdálkodó szervezet önálló intézkedésekre jogosult dolgozója által elkövetett vesztegetés) miatt folyik az eljárás, akkor lehetséges és szükséges lett volna azoknak a dolgoknak a megjelölése, amiket a házkutatás eredményeként le akartak foglalni. Ehelyett – ismeretlen szempontok alapján – a panaszos férfi által az Országos Cigány Önkormányzatban és a Fiatal Romák Országos Szövetségében viselt tisztségekkel, valamint egy betéti társasággal kapcsolatos és egyéb iratokat foglaltak le. A házkutatás pedig a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény által biztosított magánlakás sérthetetlenségéhez való jogot korlátozó kényszerintézkedés, ezért garanciális jelentősége lett volna a kényszerintézkedés tárgya pontos megjelölésének.

A panaszosok szerint a nyomozó hatóság tagjai azzal próbálták jogalapot teremteni a házkutatás lefolytatásához, hogy halaszthatatlan nyomozati cselekményként foganatosították. Határozat nélküli, halaszthatatlan nyomozati cselekményt rögzítő jegyzőkönyvben a halaszthatatlanság tényét és az azt megalapozó körülményeket is fel kellett volna tüntetniük, ami azonban elmaradt. A panaszosok szerint folyamatban levő büntetőügyben a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) nem biztosít lehetőséget halaszthatatlan nyomozási cselekmény lefolytatására.

A panaszosok álláspontja az, hogy a nyomozó hatóság eljárása ellentétes a Be. 149. §-ának rendelkezéseivel, a kényszerintézkedés sértette a házkutatást elszenvedők emberi méltóságát, személyiségi jogait és az ártatlanság védelmét; továbbá a polgármester panaszos esetében a személye és a tisztsége iránti közbizalom megingatására, közmegebecsülése aláásására alkalmasak. A panaszosok szerint jogellenesen lefoglalt dolgok ugyanakkor azzal fenyegetnek, hogy a gyanú tárgyát nem is képező ügyekben eljárást vagy felelősségrevonást fognak kezdeményezni.

A panaszosok kérték, hogy az általuk sérelmezett eljárást a Testület vizsgálja felül, semmisítse meg és rendelje el a lefoglalt tárgyak kiadását. A beadványt egyidejűleg a JNSZ MRFK-hoz, a JNSZ Megyei Főügyészséghez és a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosához is eljuttatták.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a JNSZ MRFK-tól a panaszolt intézkedéssel kapcsolatban, illetőleg megküldeni kérte az azzal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, valamint a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját.

Az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálat – a JNSZ MRFK Bűnügyi Főigazgatóságon folyamatban levő büntetőeljárás adatai alapján – az alábbi tájékoztatást adta.

A JNSZ MRFK a gazdálkodó szervezet önálló intézkedésre jogosult dolgozója által elkövetett vesztegetés miatt nyomozást rendelt el, amelynek során 2009. november 23-án házkutatásokat fogantatosított több helyen, többek között a panaszban említett ingatlanokban is.

A nyomozati cselekmények (házkutatás, lefoglalás) végrehajtásában a JNSZ MRFK 16 dolgozója – 2 r. hadnagy, 2 r. főhadnagy, 3 r. százados, 4 r. őrnagy, 3 r. alezredes és 2 közalkalmazott – vett részt.

A rendőrség felvilágosítása szerint a házkutatás elszenvedői – a Be. 195. §-a alapján – panasszal éltek a házkutatás ellen, amelyekkel szemben a JNSZ Megyei Főügyészség elutasító határozatot hozott.

Az ORFK Ellenőrzési Szolgálat tájékoztatta a Testületet arról is, hogy a folyamatban levő büntetőeljárás során a nyomozó hatóság nyomozati cselekményeket – házkutatás, lefoglalás – hajtott végre, amelynek során keletkezett dokumentumok (határozat, jegyzőkönyv) a nyomozás iratait képezik. Ezen iratok megtekintésére, tartalmának ismertetésére és a másolatok kiadására a Be. 186. és 193. §-a irányadó.

A hatályos törvényi rendelkezések alapján a nyomozás iratait az ORFK Ellenőrzési Szolgálatának vezetője nem küldte meg a Testület részére. A panaszos által előadottak tekintetében – szintén a Be. 195. §-a alapján – a nyomozás felügyeletét ellátó ügyészség rendelkezik hatáskörrel a panasz elbírálása és a végrehajtás körülményeinek kivizsgálására egyaránt; ezért a rendőrségnek nincs hatásköre a kényszerintézkedések módját érintő kérdések kapcsán az intézkedésben résztvevő rendőröket nyilatkozattételre felhívni.

Az ORFK Ellenőrzési Szolgálatának vezetője ugyanakkor tájékoztatta a Testületet arról, hogy a panasz elbírálása érdekében a megkeresést és a panaszbeadványt megküldte a JNSZ Megyei Főügyészség – mint az illetékes, nyomozás felügyeletét ellátó ügyészség – vezetőjéhez.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján az alábbi megállapításra jutott.

1) A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. §-ának (1) bekezdése értelmében az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő

eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.

Az Rtv. idézett rendelkezése szerint a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések tartoznak, amelyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel, más esetekben érdemi vizsgálatot nem folytathat. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (pl. intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),

- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (pl. igazoltatás, ruházat- csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),

- a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (pl. testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, löfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás stb.),

tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A Testületnek ugyanakkor lehetősége van arra, hogy az Rtv. IV. fejezetében, a rendőrség működésének általános elveit és szabályait rögzítő rendelkezések kapcsán vizsgálódása körébe vonjon minden olyan rendőri tevékenységet, amelyet az V. és a VI. fejezetek ugyan nem nevesítenek, de amelynek vonatkozásában a IV. fejezetben foglalt követelményeknek érvényesülniük kell. Erre az Rtv. IV. fejezetében rögzített 11. § (1) bekezdése nyújt lehetőséget, amely szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni. Az idézett rendelkezés – a fentebb kifejtettek alapján – olyan általános jellegű rendőri kötelezettséget rögzít, amelynek megsértése esetén helye van a Testület eljárásának akkor is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazásával függ össze.

Az Rtv. 11. §-án keresztül vizsgálhatóvá válik tehát a rendőrség részéről eljáró személyek olyan tevékenysége is, amely az Rtv.-től eltérő egyéb jogszabályok által rendezett eljárási szabályok alapján zajlik. A Testület hatáskörének ilyen értelmezése azonban nem biztosít korlátlan lehetőséget a Testület beavatkozására, mert erre csak olyan esetekben van módja, amikor a panaszolt rendőri intézkedéssel (mulasztással) szemben speciális jogorvoslatot az egyéb jogszabályok nem biztosítanak.

A Testületnek jelen panaszügyben azt kellett vizsgálnia, hogy a sérelmezett intézkedések tekintetében a panaszosok rendelkezésére áll-e olyan jogorvoslati lehetőség, ami a Testület hatáskörét kizárhatja.

A panaszosok egy folyamatban levő büntetőeljárás nyomozati cselekményeit és azok végrehajtási módját (pszichikai kényszer alkalmazását, a házkutatás tárgyainak előzetes megjelölésének hiányát, valamint a halaszthatatlan nyomozati cselekményként történő foganatosítást) sérelmezték.

A Be. VIII. Fejezetén belül a 149. § rögzíti a házkutatás, a 151-157. §-ok pedig a lefoglalás szabályait. A nyomozásról szóló IX. Fejezetben található a határozat nélküli nyomozási cselekmény elvégzésére (halaszthatatlan nyomozási cselekmény, 177. §) vonatkozó rendelkezés, továbbá ugyanezen fejezet IV. Címe biztosítja a nyomozás során a jogorvoslati lehetőségeket.

Jelen esetben a panaszosokat – mint a házkutatás és lefoglalás elszennvedőit – a Be. 195. §-a szerinti panaszjog illette meg. A Be. 195. §-ának (1) bekezdése értelmében, akire nézve az ügyész vagy a nyomozó hatóság határozata rendelkezést tartalmaz – ha a Be. kivételt nem tesz –, a határozat ellen a közléstől számított 8 napon belül panasszal élhet. A 195. §-ának (4) bekezdése szerint, ha a határozatot hozó a panasznak 3 napon belül nem ad helyt, köteles azt haladéktalanul felterjeszteni az elbírálásra jogosulthoz. Jelen esetben a nyomozó hatóság hozta a határozatot, amely elleni panaszt az ügyész a hozzá érkezésétől számított 15 napon belül határozattal bírálja el.

A Be. idézett §-ának (5) bekezdése szerint a panasz elbírálásáról a panaszt tevőt értesíteni kell. A panaszt tevő a házkutatást elrendelő határozat elleni panaszt elutasító határozat ellen a Be. 195. §-ának (6) bekezdésében foglaltak alapján – mivel jelen esetben a Be. 149. §-ának (3) bekezdése szerinti határozat született – a kézbesítéstől számított 8 napon belül a határozatot hozó ügyészségnél felülbírálati indítvány terjeszthető elő. Ilyen esetben az ügyészség a felülbírálati indítványt az iratokkal és indítványával együtt 3 napon belül megküldi a bíróságnak.

A Be. idézett 195. §-ának (7) bekezdése továbbá a halaszthatatlan nyomozási cselekmények esetén is biztosítja a panasz lehetőségét.

A rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján a panaszos élt a Be. szerinti panasz lehetőségével, illetve azt a JNSZ Megyei Főügyészség elbírálta.

b) Abban a – szintén büntetőeljárási – kérdésben, hogy a panaszosok szerint folyamatban levő büntetőügyben a Be. nem biztosít lehetőséget halaszthatatlan nyomozási cselekmény lefolytatására, a Testület a következőre hívja fel a panaszosok figyelmét.

A Be. említett 177. §-a szerint a nyomozó hatóság az olyan kényszerintézkedéseket, amelyeknek elrendelésére egyébként jogosult – így többek között a 149. § szerinti házkutatást – halasztást nem tűrő esetben nyomban elvégezheti. Az eljárási cselekmény elrendeléséről előzetesen határozatot nem kell hozni, hanem elegendő az eljárási cselekményről készült jegyzőkönyvben – ahogyan a panaszosok is utaltak rá – a halaszthatatlanság tényét és az ezt megalapozó körülményeket fel kell tüntetni.

A Be. 177. §-a szerinti rendelkezés alkalmazásának – szemben a 170. §-ának (4) bekezdésében foglalt rendelkezéssel, amikor magával a nyomozati cselekménnyel indul a nyomozás („Nyomozás elrendelése nélkül indul meg a nyomozás, ha az ügyész

vagy a nyomozó hatóság a bizonyítási eszközök biztosítására, az elkövetéssel gyanúsítható személy kilétének megállapítása, elrejtőzésének, a bűncselekmény befejezésének avagy újabb bűncselekmény elkövetésének megakadályozása végett vagy késedelmet nem tűrő más okból nyomozási cselekményt végez. A nyomozás megindításának tényéről és idejéről utólag haladéktalanul feljegyzést kell készíteni.) – nem akadály a büntetőeljárás megindulása. A törvényhely azt biztosítja, hogy a nyomozás elrendelését követően, a nyomozás közben is lehessen elvégezni egyes, halasztást nem tűrő nyomozati cselekményeket.

2) A Testület – tekintettel arra, hogy büntetőeljárási kérdésekben döntési jogköre nincs – a panaszosok azon kérését, hogy a lefoglalt tárgyak kiadását elrendelje, hatáskör hiányában, nem teljesítheti.

IV.

A Testület a fentiek alapján megállapította, hogy egyrészt jelen ügyben nincs hatásköre eljárni, másrészt a panaszbeadvány az annak elbírálására illetékes ügyészséghez mind a panaszos, mind pedig a rendőrség részéről megküldésre került, ezért az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése alapján a panasz elutasításáról döntött.

Budapest, 2010. február 24.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag